

До формування і підтримки патріотизму треба залучати активістів, волонтерів, представників громадськості, земляцтв у столиці. Взагалі до заходів по збереженню і відродженню пам'яток регіону, формуванню ідентичності населення треба залучати якомога більшу кількість людей, і не лише як глядачів, а як активних учасників. Спільна мета і спільна діяльність згуртовують людей, сприяють створенню очевидного і зрозумілого для них життєвого простору, яким вони пишаються, який люблять і готові боронити. Саме так формується регіональна ідентичність в рамках національної.

Висновки. Регіональна ідентичність населення не є сталим явищем, вона постійно трансформується. Керівництво цією трансформацією можливе завдяки мобілізаційним ресурсам, які сконцентровані переважно в суспільній площині. Це освіта, наука, культура, спорт, релігія, видатні постаті, засоби масової інформації. Існує кілька практик формування регіональної ідентичності населення, але жодна з них не є універсальною. Формування цього явища має відбуватися комплексно, з максимальним залученням громадськості до суспільних процесів, які відбуваються в регіоні. Відчуваючи причетність до створення сучасності, мешканці регіону більше цінуватимуть свій край і намагатимуться змінити його на краще.

Список використаних джерел:

1. Гоженко Л.П., Сюткін С.І., Кувандиков Р.Д. Науково-методичні основи суспільно-географічного дослідження регіональної ідентичності населення // Четверті Сумські наукові географічні читання: Збірник матеріалів Всеукраїнської наук. конф. (м. Суми 11-13 жовтня 2019 р.) [Електронний ресурс] / СумДПУ імені А.С. Макаренка, Сумський відділ Українського географічного товариства; [упорядник Корнус А.О.]. Елект. текст. дані. Суми. 2019. 243 с. 1 електр. опт. диск (CD-R). С. 105-111.
2. Гоженко Л.П., Сюткін С.І. Соціально-географічний аналіз регіональної ідентичності населення Сумщини // Наукові записки СумДПУ імені А.С. Макаренка. Географічні науки. 2020. Том 2. Вип. 1. С. 120-134.
3. Сюткін С.І. Політична географія : навчальний посібник. Суми: ВПП «Фабрика друку», 2017. 120 с.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЛІСІВ ЛЕБЕДИНСЬКОГО РАЙОНУ

Маслюк В. Г., Нешатаєв Б. М.

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка

Анотація. Завдання дослідження полягає у аналізі стану дослідження питання щодо захисту лісових насаджень Лебединського району, дослідженні стану лісів Лебединського району, їх господарсько-екологічне значення, проведено дослідження систем лісгосподарської діяльності.

Вступ. Обмеженість лісових ресурсів досліджуваного району помітно впливає на розміри та внутрішньогалузеву структуру деревообробної підгалузі, що посідає провідне місце в межах лісової, деревообробної та целюлозно-паперової індустрії [1]. Ресурси деревини у країні скорочуються; для збереження теперішнього рівня виробництва треба щороку закуповувати деревину та її продукти за кордоном. Залучення до господарського обігу додаткових деревних ресурсів можливе завдяки повнішому використанню усієї біомаси дерева, вторинних та інших матеріалів та вивільненню цільної деревини за рахунок застосування заміників. Це обумовлює актуальність даної теми дослідження.

Мета – проаналізувати особливості використання, охорони та стану лісів Лебединського району.

Завдання:

- визначити особливості лісів Лебединського району;
- проаналізувати породний та віковий склад лісів Лебединського району;
- концептуалізувати типологію лісів Лебединського району;
- охарактеризувати особливості використання, охорони та стану лісів Лебединського району;
- визначити необхідність використання отриманих результатів дослідження у навчальному процесі.

Результати їх обговорення. Природні умови Лебединського району є достатньо сприятливими для зростання лісу [2, 3]. Відомо, що ліси по території району розташовані нерівномірно. Вони представлені такими видами деревних порід, зокрема, сосна звичайна, дуб звичайний, береза повисла. Хвойні насадження займають більшу половину загальної площі лісів Лебединського району, а твердолистяні насадження – меншу відповідно.

Стан лісів, що перебувають у підпорядкуванні Держлісагентства є найкращим, оскільки господарство в них ведеться найефективніше. Тому доцільно всі ліси України підпорядкувати Держлісагентству як центральному органу виконавчої влади з питань лісового господарства у сфері лісових відносин.

Згідно Лісового кодексу України загальний контроль за веденням лісового господарства території даного району покладено на Держлісагентство України і його органи на місцях. Розподіл загальної площі земель за відомчою підпорядкованістю нормативно-правовій базі дуже складно, це потребує внесення відповідних змін та доповнень до Лісового кодексу [6].

У лісах переважають хвойні та твердолистяні породи: сосна, ялина, дуб, явір, клен, ясен. Домінантною породою у цій групі є сосна звичайна, м'яколистяні – найменш чисельною групою порід, серед яких береза, вільха

чорна, осика, липа, тополя, верба. Основні організаційно-технічні показники лісовпорядкування наведені в табл. 1.

Таблиця 1.

**Основні організаційно-технічні показники лісовпорядкування
Лебединського району**

Основні організаційно-технічні показники лісовпорядкування	Значення показників
1. Нормальна величина кварталу:	
1.1. Довжина сторін, км	1,0x0,5
1.2. Площа, га	50-100
2. Відстань між квартальними просіками, таксаційними візирами, м	
а) із застосуванням матеріалів ДЗЗ	500
б) без застосування матеріалів ДЗЗ	125
3. Розмір середнього таксаційного виділу, га	3-5
4. Мінімальна площа таксаційного виділу різних категорій земель, га:	
4.1. Насадження природного походження	1,0
4.2. Лісові культури, незімкнуті лісові культури, зруби, згарища, загиблі насадження, прогалини та пустирі, рекультивовані землі, рідколісся	0,3
4.3. Стиглий ліс серед молодняків, молодняки серед стиглих і пристиглих насаджень	0,3
4.4. Лісові розсадники і плантації, лісові шляхи та квартальні просіки, лісові протипожежні розриви, лісові осушувальні канали і дренажні системи	0,1
4.5. Сільськогосподарські угіддя, води, землі під садибами, спорудами, трасами	0,1
4.6. Інші нелісові землі	0,3

Особливістю складу лісів Лебединського району за віком є переважання середньовікових і досить мала кількість стиглих та перестійних. Питома вага молодняків становить 13%, насаджень середнього віку – 51%, пристигаючих – 23%, стиглих та перестійних – 12% покритої лісом площі.

Державне підприємство «Лебединське лісове господарство», створене на підставі наказу Міністерства лісового господарства України від 31.10.1991 року № 133 «Про організаційну структуру управління лісовим господарством України», засноване на державній власності, належить до сфери управління Державного агентства лісових ресурсів України та входить до сфери управління Сумського обласного управління лісового та мисливського господарства [5].

Ліси ДП «Лебединське ЛГ» розташовані на території Лебединського, Тростянецького і Білопільського районів та м. Лебедина. ДП «Лебединське ЛГ»

створене з метою організації ведення лісового господарства, включаючи питання охорони, захисту, раціонального використання лісових ресурсів та відтворення лісів.

Серед основних лісоутворюючих видів найбільшу територію займає сосна звичайна – 49,3%, дуб звичайний – 34,8%, вільха чорна – 4,8%, ясен звичайний – 2,7%, береза бородавчата – 3,1%, інші – 5,3%.

Основними завданнями весни щороку для ДП "Лебединський лісгосп" є посадка лісових культур на зрубках та заліснення сільськогосподарських угідь. Цього року план підприємства з посадки лісу — 66,6 га — на зрубках, у т. ч. 10,2 га — на с.-г. землях, а також 68,7 га залишено під природне поновлення з відповідним проведенням сприяння природному поновленню.

За узгодженням з лісокористувачем або власником лісів в залежності від конкретних природно-економічних умов, функціонального призначення лісів та інших особливостей організаційно-технічні показники можуть встановлюватися індивідуально з більш високим ступенем детальності.

Висновки. Питання, пов'язані з розробкою програмно-цільових методів лісовирощування, екологічно орієнтованих технологій і систем лісгосподарських заходів, наразі спрямовані на збереження і відновлення природних лісостанів, їх біорізноманіття.

Активізація процесів ослаблення лісів, пов'язаних із антропогенним впливом, зумовлює необхідність розробки нової концепції поліфункціональної ролі лісів у сучасних умовах, яка б ураховувала необхідність удосконалення нормативів природокористування для всіх рівнів управління і спиралася на чіткі діагностичні показники трансформації лісових екосистем залежно від їх структурно-функціональної організації та видів антропогенного впливу.

Список використаних джерел:

1. Гулін А.В., Корнус О.Г. Територіальна організація лісової та деревообробної промисловості Сумської області // Треті Сумські наукові географічні читання: збірник матеріалів Всеукраїнської наукової конференції (Суми, 12-14 жовтня 2018 р.) [Електронний ресурс] / Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, Сумський відділ Українського географічного товариства. С. 43-47.
2. Корнус А.О. Географія Сумської області: природа, населення, господарство / А.О. Корнус, І.В. Удовиченко, Г.Г. Леонтьєва, В.В. Удовиченко, О.Г. Корнус. – Суми: ФОП Наталуха А.С., 2010. 184 с.
3. Нешатаев Б. Н., Корнус А. А., Шульга В. П. Региональные природно-территориальные комплексы Сумского Приднепровья. *Наукові записки Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка. Екологія і раціональне природокористування*. 2005. С. 10–31. Лісовий кодекс України: від 21 січ. 1994 р., № 3852-ХІІ // Верховна Рада України: офіц. веб-портал. – [Електрон. ресурс]. -Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3852-12>.

4. Положення про Державне агентство лісових ресурсів України: затв. указом Президента України від 13 квіт. 2011 р., № 458/2011 І / Верхов. Рада України : офіц. веб-портал. – [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/458/2011>.

5. Положення про Міністерство аграрної політики та продовольства України: затв. указом Президента України від 23 квіт. 2011 р., № 500/2011 // Верхов. Рада України: офіц. веб-портал. – [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/500/2011>.

6. Положення про Міністерство екології та природних ресурсів України: затв. указом Президента України від 13 квіт. 2011 р., № 452/2011 // Верхов. Рада України: офіц. веб-портал. – [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/452/2011>.

7. Порядок спеціального використання лісових ресурсів / Постанова Кабінету Міністрів України № 761 від 23 травня 2007 р. – 19 с.

8. Порядок поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок / Постанова Кабінету Міністрів України № 733 від 16 травня 2007 р. – 12 с.

9. Правила відтворення лісів / Постанова Кабінету Міністрів України № 303 від 01 березня 2007 р. – 5 с.

10. Правила поліпшення якісного складу лісів / Постанова Кабінету Міністрів України № 724 від 12 травня 2007 р. – 6 с.

ВПЛИВ КЛІМАТИЧНИХ УМОВ НА ЗМІНУ РІВНЯ ВОДИ В СЕРЕДНІЙ ТЕЧІЇ РІЧКИ ХОРОЛ

Гречка Р.Г., Мовчан В.В.

Ручківський ЗЗСО І-ІІ ступенів Петрівсько-Роменської сільської ради
Гадяцького району Полтавської області

Постановка проблеми. У водному законодавстві України та однією з вимог діючої Водної Рамкової директиви Європейського співтовариства є підтримка і відновлення природного стану річок. Ці вимоги приймають до уваги зміни у режимі річок, зовнішньому вигляді та біорізноманітті [9]. З кожним роком все гостріше постає проблема водних ресурсів. Однією з причин цього є зникнення малих та обміління середніх річок. Серед можливих чинників такого явища можуть бути зміни кліматичних умов. Зокрема, на це звертають увагу науковці, які досліджували Хорол у верхній [1-4] та нижній течії [6, 7]. Однак, стан середньої течії Хоролу та його залежність від кліматичних чинників детально в останні десятиліття в межах нашого регіону не розглядався.

Мета дослідження. Встановити сучасний вплив кліматичних умов на стан річки Хорол в середній течії.

Викладення основного матеріалу. На території Полтавської області налічується 146 річок. Серед них дві великі – Дніпро і Псел; дев'ять середніх та 135 малих річок. Є також приблизно 1600 струмків. Всі вони є лівими